

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музеєзнавство

освітній ступінь	<u>бакалавр (скорочений термін)</u> <i>(назва освітнього ступеня)</i>
галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальність (спеціалізація)	<u>014.03 Середня освіта (Історія)</u> <i>(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))</i>
тип дисципліни	<u>вибіркова</u> <i>(обов'язкова / вибіркова / факультативна)</i>

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої
історії та культури
протокол № 1 від

08.01.2020

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету
української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Акчешаш Альона Василівна, викладач кафедри
української і всесвітньої історії та культури

Рецензент програми:

Гончарова Наталія Олександрівна, кандидат
історичних наук, доцент кафедри української і
всесвітньої історії

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>
<i>Кількість кредитів: 4</i>	<i>Лекції:</i>	
	26	6
<i>Модулів:</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 120</i>		
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
<i>Семестр: 3</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
	22	6
<i>Тижневе навантаження (год.):</i> - аудиторне: 3 - самостійна робота: 5	<i>Консультації:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: екзамен</i>	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, технології та процеси нагромадження, збереження і презентації інформації музейними установами, а також процеси виникнення, розвитку і суспільного функціонування музею.

Метою вивчення дисципліни є розкриття сутності музеєзнавства як спеціальної галузі знання, її теорії й історії становлення та розвитку. Також дослідження всіх існуючих у сучасному світі форм, видів і напрямів роботи музеїв, принципів створення музейної експозиції, методології підбору експозиційного матеріалу, художнього оформлення музейних експозицій.

Передумови для вивчення дисципліни «Музеєзнавство»: «Історія України та української культури», «Історія України в європейській історії та культурі».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами: «Історія України та української культури», «Історія України в європейській історії та культурі».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання: історії виникнення та розвитку найвідоміших музеїв світу, зокрема України та рідного краю; основних етапів становлення «музеезнавства» як наукової та навчальної дисципліни, а також історії розвитку практичної музейної справи з усіма її регіональними особливостями; походження та значення музейної термінології; основних положень закону України «Про музеї та музейну справу»; основних видів музейної роботи; видів експозиційних матеріалів та етапів науково-експозиційної роботи; суть музейної експозиції, основні методи побудови експозицій, що таке експонат і експозиційні матеріали; методику та основні етапи створення музейних експозицій, методи створення експозицій в основних профільних групах музеїв; основні принципи художнього проектування музейних експозицій; правил проведення екскурсій і вимоги до екскурсоводів; основ музейного менеджменту.

2. Уміння: орієнтуватись у науковій та періодичній музеезнавчій літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її; мати навички складання тематико-експозиційного плану; створювати науково-допоміжні експозиційні матеріали; складати супровідні тексти та фотоматеріали; формулювати та вдосконалювати дослідницьку задачу, для вирішення якої проводити збір необхідної інформації; критично аналізувати історичні джерела та наукову літературу; створювати гіпотези, здійснювати порівняльний аналіз фактів, подій та явищ і на їх основі формулювати висновки; пояснювати історичні терміни; застосовувати свої знання в професійній діяльності, презентувати написані тексти та робити усні презентації різного обсягу й складності.

3. Здатності: демонструвати розуміння загальних тенденцій розвитку музейної справи в Україні та світі; аналізувати експонати відповідно до їх профілю; пояснювати основні поняття та категорії дисципліни; пояснювати форми та напрями музейного менеджменту та інформаційних новацій; пояснювати специфіку діяльності різних типів музеїв; визначати напрями фондової роботи та умови зберігання музейних експонатів; характеризувати основні етапи підготовки до створення музейної експозиції; застосовувати методику підготовки та проведення екскурсій; характеризувати методику розробки робочих планів та звітів музею; володіти методикою організації виставок.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	<i>Тема 1. Музеєзнавство як наукова та навчальна дисципліна.</i>	4	2	2				4	4	2	2				8
2	<i>Тема 2 Зародження і розвиток музеїв та музейної справи.</i>	6	4	2				6	4	2	2				6
3	<i>Тема 3. Історія розвитку музейництва в Україні.</i>	4	2	2				8							8
4	<i>Тема 4. Класифікація музеїв.</i>	4	2	2				6							10
5	<i>Тема 5. Музейні фонди, збереження та комплектування.</i>	4	2	2				6							10
6	<i>Тема 6. Значення та наукове завдання комплектування фондів.</i>	4	2	2				6							10
7	<i>Тема 7. Музейне будівництво в незалежній Україні.</i>	6	4	2				6							12
8	<i>Тема 8. Правові основи організації музейної справи в Україні.</i>	4	2	2				6	4	2	2				10
9	<i>Тема 9. Експериментально-виставкова діяльність музеїв.</i>	4	2	2				6							10
10	<i>Тема 10. Освітньо-виховна робота музеїв</i>	4	2	2				6							10
11	<i>Тема 11. Сучасний стан та перспективи музеїв в Україні</i>	4	2	2				8							10
Проміжний контроль								4							4
Разом:		48	26	22				72	12	6	6				108

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Музеєзнавство як наукова та навчальна дисципліна.

Об'єкт, предмет і метод музеєзнавчої науки. Базові поняття музеєзнавства. Структура музеєзнавчої науки. Роль і соціальні функції музею. Проблематика сучасного музеєзнавства. Музеєзнавство в системі наук. Напрямки науково-дослідницької діяльності музею.

Тема 2. Зародження і розвиток музеїв та музейної справи.

Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі. Колекціонування та виникнення музеїв. Музей у XVII ст. і в

епоху Просвітництва. Музейна справа у кінці XVIII – першій половині XIX ст. Музейна справа у другій половині XIX – на початку XX ст. Музейна справа у 1918-1945 рр. Музейна справа у другій половині XX – на початку XXI ст.

Тема 3. Історія розвитку музейництва в Україні

Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії та етнографії у X-XVIII ст. Початки музейництва. Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Університетські музеї в Україні у XIX ст. Музеї і музейна справа в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. Музеї та музейна справа на західноукраїнських землях у XIX на початку XX ст. Музеї та музейна справа в Українській СРР у 30-ті роки XX ст. Музеї на західноукраїнських землях у 20-х – 30-х рр. XX ст. Музеї України в роки Другої світової війни (1939- 1945 рр.). Музеї та музейна справа в Українській РСР у 40-80-х рр. XX ст.

Тема 4. Класифікація музеїв.

Типи і профілі музеїв. Музеї історичного профілю. Краєзнавчі музеї. Меморіальні музеї. Музеї природничо-історичного профілю. Музеї інших профілів. Музеї на громадських засадах.

Тема 5. Музейні фонди, збереження та комплектування.

Музейне зібрання, музейні фонди, музейна колекція. Поняття музейної колекції. Типи музейних колекцій. Склад фондів музею за значенням та юридичним становищем.. Структура фондів музею. Методика вивчення музейних предметів. Організація роботи з комплектування фондів музеїв. Поняття «комплектування фондів». Юридична охорона музейних фондів та її суть.

Тема 6. Значення та наукове завдання комплектування фондів.

Поняття «музейна експозиція», «музейний експонат» та «експозиційні матеріали», «експозиційний зал». Принципи і методи побудови експозицій музеїв. Наукове проектування експозиції та його етапи. Особливості експозицій різних груп музеїв. Поняття «архітектурно-художньої концепції експозиції».

Тема 7. Музейне будівництво в незалежній Україні.

Поява музеїв нового типу: музефікування кварталів і міст. Виникнення екомузеїв, поширення мережі скансенів. Розвиток мережі технічних музеїв. Нові технології в музейному будівництві.

Тема 8. Правові основи організації музейної справи в Україні.

Історико-правовий аспект музейної справи в Україні. Законодавча база з розвитку музейної справи в Україні. Закон України «Про музеї та музейну справу».

Тема 9. Експерсійно-виставкова діяльність музеїв.

Експерсійно-виставкова діяльність музеїв. Музейна експерсія як складова частина програми експерсійного обслуговування. Особливості проведення

екскурсій в музеях. Вимоги до екскурсовода. Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій.

Тема 10. Освітньо-виховна робота музеїв.

Музейна педагогіка як наукова дисципліна. Музейна комунікація та проблема її ефективності. Освіта в контексті музейної експозиції. Нові технології у музейній педагогіці. Інші види і форми навчально-виховної роботи. Проблема освітньої специфіки музею. Цільова музейно-педагогічна програма

Тема 11. Сучасний стан та перспективи музеїв в Україні.

Розвиток вітчизняного музеєзнавства та музейної справи у ХХІ ст. Музейна мережа України. Інноваційні методи роботи з відвідувачами. Реклама музейних установ. День музеїв.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Музеєзнавство як наукова та навчальна дисципліна.

Тема 2. Зародження і розвиток музеїв та музейної справи.

Тема 3. Історія розвитку музейництва в Україні

Тема 4. Класифікація музеїв.

Тема 5-6. Музейні фонди, збереження та комплектування.

Тема 7. Музейне будівництво в незалежній Україні.

Тема 8. Правові основи організації музейної справи в Україні.

Тема 9. Екскурсійно-виставкова діяльність музеїв.

Тема 10. Освітньо-виховна робота музеїв.

Тема 11. Сучасний стан та перспективи музеїв в Україні.

5.3. Організація самостійної роботи студентів денної (заочної) форм навчання

з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
.	Підготовка до аудиторних (лекційних, семінарських) занять та усіх видів контролю (модульних контрольних робіт, заліку).	34 (44)	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
.	Виконання індивідуальних завдань: - характеристика діяльність місцевого музею; - підготовка презентації PowerPoint.	20 (32) 18 (30)	Реферат Презентація
	Разом	72 (108)	

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням застосовується Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС, затверджене на засіданні вченої ради ІДГУ (протокол № 7 від 02.03.2016 р.).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор)

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посібн. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – К. : Альтерпрес, 2007
2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – Л.: Літопис, 2005.
3. Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність у музейній практиці / пер. з англ. А. Коструби, Г. Кузьо, О. Омельчук, Є. Червоного. – Київ : Чередниченко А. М., 2017. – 192 с.
4. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. – Івано-Франківськ, 2005.
5. Основы музееведения: Учебное пособие / отв. ред. Э. А. Шулепова. – М., 2005.
6. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008.
7. Сотникова С. И. Музеология. – М., 2004.
8. Юренева Т. Ю. Музееведение. – М., 2006.
9. Бабенко О., Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. – Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2001
10. Вопросы совершенствования музейной экспозиции: Сб. научных трудов. – М., 1995.

11. Вопросы экскурсионной работы музеев (Сб. статей). – М., 1965.
12. Гейнике Н. А. Культурно-исторические экскурсии / Основные вопросы методики и методологии культурно-исторической экскурсии. – Ч. I. – М., 1993.
13. Гнедовский М. Б., Дукельский В. Ю. Музейная коммуникация как предмет музееведческого исследования // Музей – культура, общество. – М., 1992.
14. Грицкевич, В. П. История музеев мира / В. П. Грицкевич, А. А. Гужаловский. — Минск : БГУ, 2004
15. Готтесдинер Х., Миронер Л., Даваллон Ж. Франция: успехи в изучении посетителя // Museum. – 1993. – № 4 (178).
16. Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. – К., 1981.
- Дьякова Р.А., Емельянов Б.В., Пасечный П.С. Основы экскурсоведения. – М., 1985.
17. Заславский М.А. Ландшафтные экспозиции музеев мира. – Л., 1979
18. Калугина Т. П. Художественная экспозиция как феномен культуры // Музей: Художественные собрания СССР. – Вып. 9. – М., 1988.
19. Кликс Р. Р. Художественное проектирование экспозиции. – М., 1978.
20. Кондаурова Л. П. Применения аудиовизуальных средств в музейной экспозиции. – М., 1986.
21. Мезенцева Г. Г. Музеї України. – К., 1959.
22. Музей и новые технологии. – М., 1999.
23. Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. – Дніпропетровськ, 1999.
24. Музей на рубежі епох: минуле, сьогодення, перспективи. – К., 1999.
25. Музейна справа на Харківщині : становлення та розвиток : наук.-допом. покажч. / ХНУ ім. В. Н. Каразіна, Центр краєзнавства, ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик ; наук. ред. : С. М. Куделко, О. Г. Павлова. – Х., 2011. – 226 с.
26. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : монографія. – К.: НАКККІМ, 2012.
27. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. – К., 1989.
28. Теория и практика музейного дела в России на рубеже XX – XXI веков / Труды ГИМ. – Вып. 127. – М., 2001.
29. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. – К.: Кондор, 2004.
30. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеезнавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. – К.: Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, 2007

